

Plockepinn
Läsförståelse

Ledtrådar

till läsförståelse

FACIT

A

GÖREL HYDÉN

s a n o m a utbildning

Till läraren

Ledtrådar till läsförståelse A är den första boken i en serie om tre arbetsböcker. Den vänder sig till elever i årskurs 1 som läser korta, enkla meningar.

Med *Ledtrådar till läsförståelse A* blir eleverna uppmärksamma på specifika läsförståelsefärdigheter. Uppgifterna är utformade för att stimulera och utmana eleverna till att söka ledtrådar i bilden och/eller i texten på aktuell sida i boken, och att använda kunskaper som de har sedan tidigare. Efter att ha arbetat igenom boken vet eleverna lite mer om vilka möjligheter som finns för att skapa betydelse av det som sägs i en text och att få ut information från den – kunskaper som de behöver vid läsning inom skolans alla ämnen.

Elevbokens uppläggning

I hörnet högst upp på varje sida anges vilket avsnitt sidan hör till. Den informationen kan fungera som en rubrik som redan innan läsningen ger eleverna en vink om fokus på läsningen och/eller uppgifterna.

De tre inledande avsnitten ger eleverna färdigheter som de sedan uppmuntras till att använda strategiskt för att skaffa sig kunskaper inom områden som är viktiga för att uppnå god läsförståelse.

Arbetssätt

Eleverna kan arbeta med uppgifterna individuellt, men det är alltid en fördel om ett nytt kapitel introduceras av läraren. Förslag till introduktioner finns på de följande sidorna under respektive avsnitts rubrik. Efter varje avslutat avsnitt kan eleverna gärna sitta i små grupper och diskutera och jämföra sina svar.

Elevbokens mål

Målbeskrivning för varje avsnitt finns på sidan 32 i elevboken. Nedan finns förslagen till introduktioner (som förstås ska anpassas till den aktuella eleven/elevgruppen), tips till eleverna samt facit. Vissa uppgifter har flera "rätt svar" och i de fallen står ordet "Exempel" framför svaren. Eleverna formulerar sina svar på sitt eget sätt, men huvudinriktningen ska stämma med exemplen i facit.

Hälsningar

Görel Hyden

Ledtrådar finns i bilden sidorna 4–7

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att "läsa" bilder. Det betyder att du försöker förstå vad bilden berättar. När du gör uppgifterna på de här fyra sidorna ska du veta att all information som du behöver finns i bilderna och bara där.

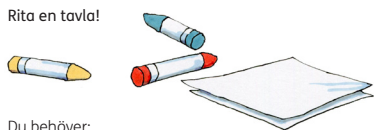
TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 5 och 6 Varje ord på tonplattorna ska användas bara en gång. Sidan 7 Alla meningarna berättar sann fakta om djuret på respektive bild, men bara en av meningarna beskriver just det som bilden visar.

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Redskap

Vad behöver du? Sätt kryss för de saker som finns i bilden.

1 Rita en tavla!

Du behöver:

☒ papper ☐ steg ☐ kulor ☒ kriter ☐ pensel ☐ klister

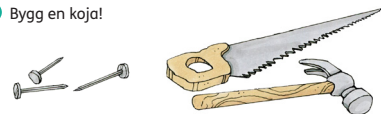
2 Sy i en knapp!

Du behöver:

☒ sax ☐ kam ☒ tråd ☐ fil ☒ nål ☐ tvål

3 Bygg en koja!

Du behöver:

☐ snöre ☐ yxa ☒ såg ☒ spik ☐ skor ☒ hammare

4

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

En clown

1 Skriv ord som passar till bilden.

skor jacka
hatt näsa
byxor hår

Clownen har en röd näsa.
Clownen har grönt hår.
Clownen har en blå hatt.
Clownen har en rutig jacka.
Clownen har randiga byxor.
Clownen har trasiga skor.

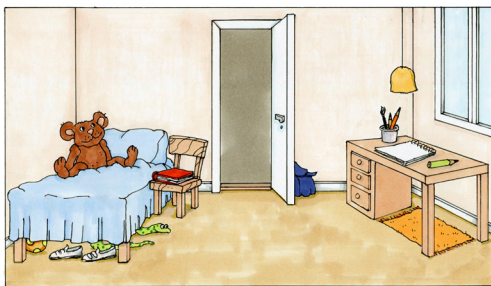
2 Skriv något mer om clownen.

Clownen
Meningen ska beskriva något i bilden.

5

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Ett rum

Skriv ord som passar till bilden.

bakom i under på bredvid över

Det sitter en nalle på sängen.

En matta ligger under bordet.

Det är tre pennor i burken.

En lampa hänger över bordet.

Väskan ligger bakom dörren.

Det står en stol bredvid sängen.

6

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Fakta om djur

1 Vad berättar bilden? Sätt kryss.

☐ Björnar sover hela vintern.
☐ Björnar hör mycket bra.
☒ Björnar kan klättra i träd.

2 Vad berättar bilden? Sätt kryss.

☐ Harar har inget bo.
☒ Harar hoppar jämföta.
☐ Harar äter gräs.

3 Vad berättar bilden? Sätt kryss.

☐ Duvor äter mest frön.
☐ Duvor är flyttfåglar.
☒ Duvor lägger två vita ägg.

7

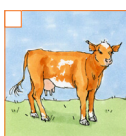
Ledtrådar finns i ditt huvud sidorna 8-11

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att "plocka fram" kunskaper och vetande som du har från tidigare – sånt som du helt enkelt vet av dig själv. När du gör uppgifterna på de här fyra sidorna ska du veta att all information som du behöver finns i ditt eget huvud. Du behöver bara tänka på vad du redan vet om det som en bild eller en text berättar. Sådana kunskaper kommer från upplevelser som du har haft, eller från något som du har läst eller lärt dig på annat sätt.

LEDTRÅDAR FINNS I DITT HUVUD

Det här vet du nog redan!

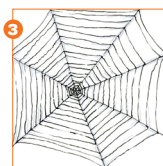
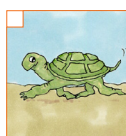
Vad kommer att hända? Sätt kryss.

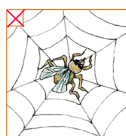
eller

eller

eller

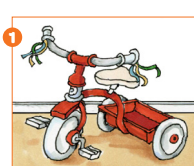

8

LEDTRÅDAR FINNS I DITT HUVUD

Liten eller stor?

Tänk på vad du redan vet. Sätt kryss.

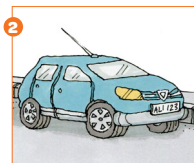
Milo har fått en cykel.

Milo är

☐ en vuxen person.

☐ 10 år.

☒ ett litet barn.

Alina parkerar sin bil.

Alina är

☒ en vuxen person.

☐ 10 år.

☐ ett litet barn.

Personerna är

☐ barn. ☒ vuxna.

Hur vet du det?

Svaret ska visa att eleven använder eget vetande.

9

LEDTRÅDAR FINNS I DITT HUVUD

Måste finnas på jobbet

Vem behöver de här sakerna? Sätt kryss.

- ☐ en polis
☐ en tandläkare
☒ en frisör

Hur vet du det?

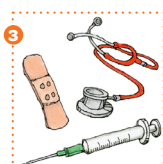
Svaret ska visa att eleven använder egen erfarenhet.

- ☐ en frisör
☒ en målare
☐ en lokförare

Hur vet du det?

Se ovan.

- ☐ en snickare
☐ en kock
☒ en läkare

Hur vet du det?

Se ovan.

10

LEDTRÅDAR FINNS I DITT HUVUD

På riktigt

Tänk på vad du redan vet. Sätt kryss.

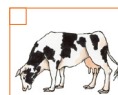
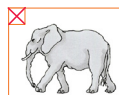
1 Vem är störst på riktigt?

Hur vet du att det är sant?

Svaret ska visa

att eleven använder

egen erfarenhet.

2 Vem kan finnas på riktigt?

Hur vet du att det är sant?

Svaret ska visa att

eleven kan skilja mellan

verklighet och fantasi.

3 Vad kan finnas på riktigt?

Hur vet du att det är sant?

Som uppgift 2 ovan.

11

Ledtrådar finns i texten sidorna 12–15

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att läsa instruktioner, beskrivningar och frågor. Då ska du göra precis så som det står i texten. All information som du behöver för att lösa uppgifterna står klart och tydligt i texten, så du måste bara läsa noga och vara säker på att du inte missar något viktigt.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidan 14 Orden Vem, Var och När ger dig en ledtråd om vad exakt frågan vill ha svar på.

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Gör så här!

Läs noga vad du ska göra.

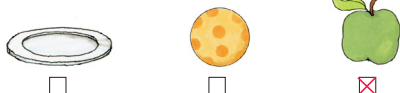
- 1 Rita en svans på den sista musen.

- 2 Måla mössan röd.

- 3 Sätt kryss vid det som man kan äta.

- 4 Skriv ordet duva under rätt bild.

duva

12

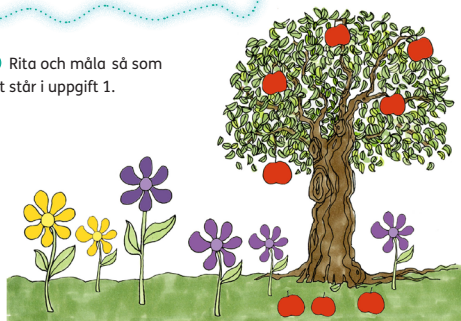
LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Äppelträdet

- 1 Läs noga.

I trädet finns fem äpplen.
På marken ligger tre äpplen.
Alla äpplen är röda.
I gräset står sex blommor.
Två blommor är gula.
De andra blommorna är lila.

- 2 Rita och måla så som det står i uppgift 1.

- 3 Har du ritat och målat så här?

- a) Det finns 8 röda äpplen på bilden. ☒ Ja
b) Det finns 4 lila blommor på bilden. ☒ Ja

13

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Vem? Var? När?

- 1 Vem handlar meningen om?

- a) Vilgot har en stor säng i sitt rum.

☐ en säng ☐ ett rum ☒ Vilgot

- b) På dagen sover Vilgots katt i sängen.

☐ Vilgot ☒ Vilgots katt ☐ Vilgots säng

- 2 Var händer det här?

- a) Vilgot leker med sin katt i parken varje kväll.

☐ varje kväll ☐ leker ☒ i parken

- b) Ibland letar katten efter en mus bland träden.

☐ ibland ☒ bland träden ☐ en mus

- 3 När händer det här?

- a) Vilgots katt jamar ofta.

☐ ibland ☐ jamar ☒ ofta

- b) Vilgot blir aldrig arg på katten.

☐ alltid ☒ aldrig ☐ ofta

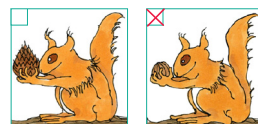
14

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

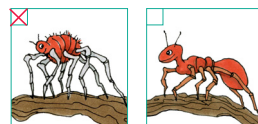
Vem bor här?

Vilken bild passar till texten? Sätt kryss.

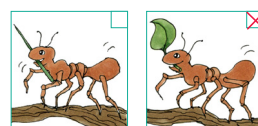
- 1 I trädet bor en ekorre.
Den har en nöt.

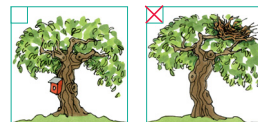
- 2 I trädet bor en röd spindel.
Spindlar har åtta ben.

- 3 I trädet bor en brun myra.
Den har hittat ett blad.

- 4 I trädet bor en skata.
Boet finns i trädets topp.

15

Ledtrådar från andra ord sidorna 16–19

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att sätta in ord som saknas i meningarna. Ordet som du väljer ska passa den ledtråd som finns bland de andra orden i meningen eller i meningen före. En sådan ledtråd kan vara ett motsatsord, ett verb som säger vad någon gör, eller sammanhanget.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 18 och 19 Använd samma böjningsform som de givna orden har på tonplattorna. På sidan 19 kan du gärna hitta på egna ord som passar lika bra i sammanhanget, men meningarna får inte bli tokmeningar! Läs hela meningen med det valda ordet, så att du "hör" om meningen låter rätt eller inte, innan du sätter kryss i uppgift 2.

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Motsatser

Skriv ordet som är en motsats.
Du får ledtrådar!

- 1 En elefant är stor.
Men en mus är liten.
- 2 En myra är flitig.
Men en åsna är lat.
- 3 En ox är stark.
Men en fluga är svag.
- 4 En räv är vild.
Men en tax är tam.
- 5 En svan har lång hals.
Men en and har kort hals.
- 6 Du kan vara arg som ett bi
eller glad som en lärka.

glad
lat
tam
liten
kort
svag

16

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

En hobby

Skriv ord som passar ledtrådarna.

- 1 Max bakar bullar och goda kakor.
humlor grädde kakor
- 2 Fia spelar trumma, flöjt och piano.
bus piano tennis
- 3 Sara simmar i havet varje sommar.
sandén skogen havet
- 4 Miro bygger hus av legobitar.
hus strumpor godis
- 5 Tora odlar spenat, gurka och tomater.
vantar myror tomater
- 6 Filip samlar på randiga stenar.
barn stenar hus

17

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Spindlar

- 1 Skriv ord som passar i meningarna.

spindlar åtta flyga väver ungar flugor

- a) Spindlar har åtta ben.
- b) De flesta spindlar har också åtta ögon.
- c) Spindlar har inga vingar, så de kan inte flyga.
- d) Spindlar väver nät av klibbiga trådar.
- e) I nätet fastnar flugor och myggor.
- f) En del spindlar bär sina ungar på ryggen.

- 2 Rita en bild som passar till 1 a.

Bild som visar detaljer
som nämns i meningen.

18

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Två bröder

- 1 Skriv egna ord i berättelsen.

Det var en gång två bröder.

De hette Ivan och Tor.

De byggde var sitt hus i skogen.

Ivan byggde ett hus av torra grenar.

Tor byggde ett hus av tegelstenar.

Så en natt började det att blåsa.

Det blåste mer och mer.

Då rasade Ivans hus ihop.

Men Tors hus rasade inte.

- 2 Läs hela berättelsen.

Låter dina ord rätt i meningarna? ☒ Ja ☐ Nej

Välj bland
de här orden.

hus
natt
gång
mer
rasade
och
inte
byggde
grenar

19

Dra slutsatser sidorna 20–23

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att komma fram till ett beslut som är en rimlig slutsats utifrån fakta som du har fått från en bild eller från en text, eller utifrån något som du vet av dig själv sedan tidigare. Du ska inte bara gissa, du ska också öva på att motivera dina slutsatser med exempel på ledtrådar.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidan 21 Du kan stryka under din ledtråd direkt i texten, eller skriva den på skrivlinjen under varje uppgift.

DRA SLUTSATSER

Hitta ledtrådar i bilden

Vad är sant, tror du? Sätt kryss.

- ☒ Familjen ska snart äta.
☐ Familjen har ätit klart.
 Skriv en ledtråd från bilden.

Exempel: Maten står på bordet, men ingen har hunnit sätta sig ännu.

- ☐ Barnet heter Anna.
☒ Barnet har nyss ätit.
 Skriv en ledtråd från bilden.

Exempel: Bordet är kladdigt av utspild mat. Barnet leker med matresterna.

- ☒ Ett litet barn har spillt mat på golvet.
☐ En vuxen har spillt mat på golvet.
 Skriv en ledtråd från bilden.

Korven ligger under en barnstol.

20

DRA SLUTSATSER

Hitta ledtrådar i texten

Vad är sant, tror du?

- 1 Katten jamar högt. Joar öppnar dörren.

- ☐ Joar släpper in hunden. ☒ Joar släpper in katten.
 Skriv en ledtråd från texten.

Exempel på ledtråd: Katten jamar.

- 2 Björnen har ätit upp all honung ur en stor burk.

- ☐ Björnen fryser. ☒ Björnen är mätt.
 Skriv en ledtråd från texten.

Exempel på ledtråd: ätit all honung.

- 3 Fågeln letar efter en bra plats. I näbben har den en kvist.

- ☐ Fågeln städar i skogen.
☒ Fågeln ska bygga ett bo.
☐ Fågeln ska mata sina ungar.
 Skriv en ledtråd från texten.

Exempel på ledtråd: bra plats; en kvist i näbben.

- 4 Sally nosar. Sedan gnager hon på benet.

- Sally är ☐ en fågel ☐ ett barn ☒ en hund
 Skriv en ledtråd från texten.

Exempel på ledtråd: nosar; gnager på ett ben.

21

DRA SLUTSATSER

Hitta ledtrådar i ditt huvud

- 1 Läs texten.

Det är vår. Nu vaknar naturen.
 De första blommorna slår ut.
 En del är gula. En del är vita. En del är blå.

- a) Sätt kryss vid vitsippan.

Varför tror du så?

- ☐ Jag gissar bara. ☐ Jag har sett en vitsippa. ☐ Det hörs på namnet.

- b) Sätt kryss vid rätt färg. En blåsippa är ☐ grön ☐ gul ☐ blå
 Varför tror du så?

Exempel: Jag vet av mig själv; Det hörs på namnet.

- 2 Måla maskrosen.

Varför valde du den färgen?

Exempel: Jag vet det;

Jag tror det.

22

DRA SLUTSATSER

Tigrarna

- 1 Läs berättelsen.

Disas lag heter Tigrarna. De spelade match i går. Disa fick in ett mål i sista minuten. Kompisarna i laget hoppade och hurrade.

- 2 Svara på frågorna.

- a) Vad spelar Tigrarna?

- ☐ bandy ☐ handboll ☒ fotboll ☐ kula

Var finns ledtråden till ditt svar?

- ☐ i berättelsen ☒ i bilden

- b) Varför hurrade kompisarna, tror du?

- ☐ De var sura. ☐ De var glada. ☐ De var trötta.

Varför tror du så?

Exempel: För att Disa gjorde mål.

- c) Vad är sant om Disa, tror du?

- ☐ Hon vill helst vara målvakt.
☒ Hon är en duktig spelare.
☐ Hon räknar bäst i klassen.

Varför tror du så?

Exempel: Man är duktig om man kan göra mål.

23

Huvudidé och detaljer sidorna 24–27

Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att lista ut vad en grupp ord eller en text handlar om i sin helhet. Då måste du tänka efter vad som är gemensamt för varje ord eller detalj. Att sammanfatta detaljer till en huvudidé är nästan som att skriva en rubrik.

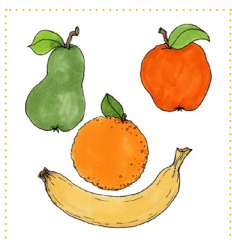
HUVUDIDÉ OCH DETALJER

Vad handlar bilden om?

Vilket ord passar till alla saker? Sätt kryss.

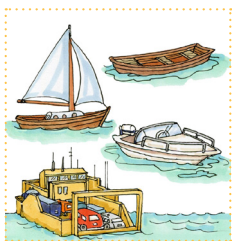
☐ bilar ☐ blommor ☒ väskor

☐ tåg ☐ flugor ☒ frukt

☐ böcker ☒ pennor ☐ färger

☐ blommor ☒ båtar ☐ bilar

24

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

En rubrik

1 Läs orden i ramen.

a) Vad handlar orden om? Sätt kryss.

☐ träd ☐ vantar ☒ kläder

b) Vilket ord passar också i ramen?

☐ sommar ☒ tröja ☐ hår

mössa
vantar
jacka
byxor

2 Läs orden i ramen.

a) Vad handlar orden om? Sätt kryss.

☐ soffor ☒ möbler ☐ kuddar

b) Vilket ord passar också i ramen?

☐ vägg ☐ hus ☒ stol

bord
skåp
säng
hylla

3 Vad handlar bilderna om? Skriv en rubrik.

Möbler

Kläder

25

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

Duktiga flygare

1 Läs faktatexten och titta på bilderna.

Svanar flyger i plog.

Sparvar flyger i en klunga.

Höken flyger oftast ensam.

Pingviner flyger fram i havet.

2 Svara på frågorna om faktatexten.

a) Vad handlar hela texten om?

☐ svanar ☐ flygplan ☒ fåglar

b) I vilken bok finns texten, tror du?

☐

☒

☐

c) Vilken fågel i texten flyger inte på riktigt?

Pingviner flyger inte upp i luften.

26

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

Liten och grå

1 Läs faktatexten.

Titta under en sten. Då kan du hitta en gråsugga.
Den är liten och den är grå. Det hörs ju på namnet.
Gråsuggan städar i naturen så gott den kan.
Då tuggar den sönder döda blad, så att bladen blir jord.

2 Svara på frågorna om faktatexten.

a) Vad handlar texten om?

b) Vilken rubrik passar bäst, tycker du?

☐ Naturen ☒ Gråsuggan ☐ Stenar

c) Vilken mening skulle passa i texten?

☒ Gråsuggan har 14 ben.

☐ Spindlar har 8 ben.

☐ Insekter har 6 ben.

Varför tycker du så?

Texten handlar om gråsuggan.

27

I rätt ordning sidorna 28–31

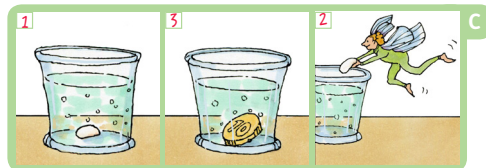
Förslag till introduktion: Nu ska du öva på att först sortera bilder i händelseordning och på att återge händelseordningen från en berättelse. De flesta berättelser är uppbyggda i tidsordning, och det gör det lätt för läsaren att hänga med i handlingen. Det är också viktigt att uppfatta ordningsföljden mellan olika händelser. På sidorna 30 och 31 ska du numrera bilder steg för steg genom att göra exakt så som det står i instruktionerna i uppgift 1 på respektive sida.

TIPS TILL ELEVERNA: sidan 28 Tänk på vad du vet av dig själv om varje situation, och använd den erfarenheten när du löser uppgifterna.

I RÄTT ORDNING

Tänder

1 I vilken ordning händer det? Skriv 1, 2 och 3.

2 Berätta serie A, B eller C för din lärare. Börja med bild 1.

28

I RÄTT ORDNING

En rolig lek

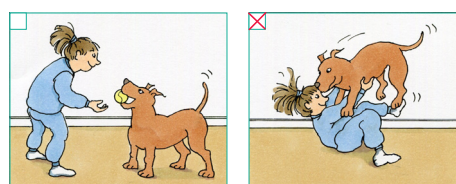
1 Läs berättelsen.

Vera kastar en boll.
Fido springer efter den.
Han tar bollen i munnen.
Han springer tillbaka med den.
Vera får bollen.
Sedan busar de en stund.

2 I vilken ordning händer det? Skriv 1, 2 och 3 i rätt ruta.

- ☒ Vera får bollen av Fido.
☒ Vera busar med Fido.
☒ Vera kastar en boll.

3 Vad händer allra sist?

29

I RÄTT ORDNING

Gör en bok

1 Läs hur du kan göra en bok.

Lägg fyra tomma blad i en hög.
Häfta ihop bladen till en liten bok.
Skriv en saga inne i boken. Rita och måla bilder till sagan.
Rita och måla omslaget. Skriv vad boken heter.

2 I vilken ordning gör man boken? Skriv 1, 2, 3, 4, 5 och 6.

Häfta ihop bladen.

Lägg ihop fyra blad.

Rita och måla omslaget.

Rita bilder till sagan.

Skriv en saga.

Skriv vad boken heter.

30

I RÄTT ORDNING

Gör en god drink

1 Läs receptet.

Lägg äggulan och sockret i en skål.
Vispa länge så att smeten blir nästan vit.
Dela apelsinen och pressa ut saften.
Blanda ner saften i smeten. Smaka och njut!

2 Följ receptet.

a) Skriv 1, 2, 3, 4, 5 och 6 vid rätt mening.

- ☒ Blanda saften i smeten.
☒ Dela apelsinen.
☒ Lägg äggulan och sockret i en skål.
☒ Smaka och njut.
☒ Vispa ägg och socker.
☒ Pressa ut saften från apelsinen.

b) Vad ska man göra allra sist?

Man ska dricka upp drinken.

31

Sanoma Utbildning

Postadress: Box 30091, 104 25 Stockholm

Besöksadress: Alströmergatan 12, Stockholm

Hemsida: www.sanomautbildning.se

E-post: info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 00

Telefax: 08-587 642 03

Plockepinn – FACIT – Ledtrådar till läsförståelse A

Illustrationer: Lou-Lou Pettersson

Grafisk form: Ann Sjögren/Typoform

Redaktör: Mia Söderberg